

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână : **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate :
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor. ; până la 200 cuvinte
8 cor. ; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunei

„BISERICA ȘI ȘCOALA“

Eaș banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Un apel.

(S.) Urmărim cu interes și bunăvoință ori ce mișcare și ori ce idee bună isvorită din mijlocul slugitorilor sfintei noastre biserici ; și în însași ființa și menirea sa, »Biserica și Școala« se crede chemată și îndreptățită a-și spune cuvântul în chestiuni bisericești-școlare.

Dar totodată și o tribună este acest ziar, pentru cei ce vor să discute chestii de interes bisericeesc-școlar, o tribună deschisă, pentru combaterea păcatului și primejdiei, pentru apărarea și propagarea binelui obștesc, pentru promovarea intereselor bisericeii noastre și instituțiunilor ei, pentru înaintarea poporului.

Din aceste motive, credem că nu este de prisos a ne ocupa, de un »apel,« adresat de învățătorul Iuliu Vuia, în numele unei conferențe învățătoresți ținute în Timișoara, către adunarea generală a Reuniunii învățătorilor noștri din dreapta Murășului.

În apelul din chestiune se exprimă dorința, ca reuniunile noastre învățătoresți din Ungaria și Bănat (de ce nu și corporațiunea învățătorilor din Bihor și din Archidieceasă ?) să decidă întemeierea unui organ pedagogic, care să apară sub auspiciile acestor reuniuni, în redacția unui comitet de învățatori.

Idea e frumoasă, e laudabilă ; dar oare pentru punerea ei în practică să fie sosit timpul ? Peste tot : să fie posibilă punerea în calea executivei a acestei idei, astăzi ?

Nu sunt nici trei ani decând prețioasa Revistă pedagogică condusă de marele nostru pe-

dagog, Dr. Daniil P. Barcianu, de pie memorie, a fost nevoită să-și sisteze apariția, din cauza lipsei de sprigin material. Și în acest scurt interval de timp, de atunci și până astăzi, atât de mult să fi progresat noi, că fără un Dr. Daniil P. Barcianu să putem sus ținea, la nivelul timpului, și fără frica de înglodare în lipsuri elementare, să întemeiem o revistă pedagogică ?

»Sus avem inimile,« — când vedem acest optimism și când vedem însuflețire pentru asemenea idei la dascălii noștri ; căci în acest optimism vedem o forță, acest optimism este motorul înaintării.

Nu este însă permis, ca în chestiuni ca aceasta, să ne călăuzească avântul unora, — ci chibzuința rece, scrutătoare, va trebui să cumpenească forțele, cari pot fi puse și cu cari are să se conteze neîndoielnic, la inaugurarea unei acțiuni, la o pornire pentru întruparea unei înalte idei. Căci în lucrări pripite adese-ori se perd, se istovesc forțe reale, fără de nici un folos, — când acele, chiar și ținute înmagazinate (ca să ne servim de o comparație) pot să crească în preț și să se valoareze mult mai bine pe o scară mai restrinsă.

De-aceea, cu satisfacțiune am constatat, că cu deplină conștiință și matură judecată, adunarea generală a Reuniunii învățătorilor noștri din dreapta Murășului a răspuns la apelul d-lui Iuliu Vuia cu concludul : »Din considerare că chestiunea este momentuoasă, se releagă comitetului spre studiere și propunere meritorială.«

Din cele expusă însă, nu urmează că idea d-lui Iuliu Vuia trebuie abandonată ; din contră,

trebuie să i-se caute de-o dată un alt mod de a se pune în practică; dacă se poate: fără jertfe materiale... Și aci, eată cuvântul nostru:

Nimic nu-i împiedecă pe învățătorii nostri dornici, chemați și harnici de a munci, pentru luminarea și perfecționarea colegilor lor mai slăbuți în ale destoinicilor învățătorești, pentru a munci și a se valida pe calea publicistică. La dispoziție le-a stat și le va sta ca și în trecut,
»*Biserica și Școala.*«

Cei ce pentru biserica noastră națională și pentru școala noastră confesională obolul cugetărei lor vor să-l depune, largi și deschise coloane găsesc aici.

Și ce e mai mult, este acesta un interes vital chiar, al poporului nostru, ca între biserică și școală, între mamă și fiică, atât de strînse să fie legăturile, pe vecie, — ca porțile iadului să nu le poată atinge.

Și când harnic vei fi să-ți ridică palat, nu te îndepărta de biserica lui Dumnezeu...

Sus inimile!

Zece scrisori.

de Henri Didon,

către

D-ra Th. V.

IX.

(Urmare și fine).

Paris, 29 Decembrie 1875.

Ceva sau cine-va îmi spune că d-ta trebuie să fi suferit din pricina tăcerii mele. Am avut totuși grija să-ți trimet un mic volum care-ți va dovedi că-ți păstrăm amintirea și că mă rugam pentru d-ta. Dar ești încă prea pământească (înțelege cuvântul: pământească) pentru-ca să nu trăiești decât cu o picătură de rouă, cu o adiere din-spre munte, cu o rază din frumosul soare al lui Dumnezeu. Rădăcinile d-tale se înfig din toate părțile, ele caută în pământul gras și umed sucul de care le e sete. Am o ciudată poftă de a lua secura și de a le tăia pe toate, dar ai muri din aceasta pricină. Și apoi, nu se tratează sufletul omnesc ca arborele pădurilor. Trebuie să se respecte ființa liberă, trebuie să i-se lasă meritul și bucuria jertfelor spontanee. Dacă sufletul D-tale se divinează în loc să se materializeze și să se umanizeze, el va renunța dela sine la căutarea unei vieți factice și a unei hrăni nesănătoase, acele mii de legături în care pământescul domină și în care, fără știrea d-tale, te micșorezi vulgarizându-te. Cum! numești oare o jertfă faptul de a renunța la schimbarea câtor-va scrisori cu X... care-ți cerea întâlniri? Dar; sërmana mea copilă, unor asemenea ființe nu li se acordă nici măcar o

privire. Le voi converti, îmi vei răspunde. Naivă ce ești, ești din amăgire!

Nu se convertesc aceia pentru cari ești Eva ispititoare. Tot așa dacă ai spune: voi converti șarpele. Eva nu convertește nimic, nici chiar pe scumpul ei Adam; ea îl târește, ea îl seduce după ce a fost sedusă cea dintii și vede sub pașii ei înmulțindu-se durerile, deziluziunile, încercările. E vecnic aceeași poveste.

Nu fii o Evă. Sint destule și fără d-ta. Și apoi, firea d-tale e capabilă de un rol mai bun. Dumnezeu așteaptă dela d-ta ceva mare și sfânt. Dacă El te-a ocrotit în potriva a mii de primejdii și în potriva d-tale însă-ți, este că are oare-care scopuri în privința d-tale; nu le trada. Dacă El a îngăduit ca eu să intervii în viața d-tale într'un ceas mai critic, este că după cum se vede avei trebuință să întrezărești o lume pe care ochii d-tale nu o bănuiau. Provedința nu lucrează fără țintă: și cele mai mici evenimente ale vieții noastre ascund adesea nespuse comori de iubire. Vei ști oare să răspunzi inspirațiunii de sus? Nu vei da oare înapoi în fața jertfelor ce ea-ți cere? Une-ori, mi e teamă că nu ai să fii eroică. Nu este destul ca să fii bună, trebuie să fii și vitează până la eroism.

Te lași prea mult în voia pornirilor și a viselor d-tale. Vai! sërmana mea Copilă, toate acestea sunt foarte șubrede. Mergi dară pe țărnișii acelei frumoase Mediterane, ale cărei valuri sunt atât de armonioase; privește spuma aceea pe care talazurile o asviră, isbindu-se, pe țărnișii noastre. Sunt grațioase, dar șubrede ca și ea. Valul care o aduce o distruge; cu adevărat, face oare să ne punem viața în nimicurile astea?

Primește austerile mele lecțiuni, Copila mea. Ai sufletul destul de mare pentru ca să le înțelegi și inima destul de bine zidită ca să te folosești de dănsese. Povestindu-mi amănuntul vieții D-tale, dă-mi bucuria de a te vedea mărindu-te sub influența luminei lui Dumnezeu.

Lucrările mele sunt aproape sfârșite. Îmi rămâne acum să-mi pregătesc Conferințele pentru Marsilia. Nu e o afacere ușoară, căci am de tratat, în anul acesta, o chestiune dificilă; dar Dumnezeu luptă cu vitejii săi și am plină credință într'însul.

Te bine-cuvintez. Îți doresc o inimă înțeleaptă și tare: tare pentru a disprețui iubirea pământului; înțeleaptă pentru a înțelege iubirea înfinită a lui Dumnezeu. Adio, roagă-te pentru mine precum eu mă rog pentru d-ta.

X

Marsilia, 25 Martie 1876.

Da. Copila mea, sunt mulțumit de d-ta, Dumnezeu te iubește. El te păzește. O putere nevăzută și blândă te învăluiește, te pătrunde și te călăuzește. Mergi și nu te teme de nimic. Nu ești singură, nu vei mai fi nici-odată. Disprețuește pământul, el nu e vrednic de d-ta, și, de oare-ce Dumnezeu ți-a pus ceva divin în suflet, nu-l profana, dă-i toată strălucirea și îmbracă-te în adevărata-ți frumusețe.

Jertfa va fi aspră, sërmana mea Copilă, dar va fi eroică. Ascultă-mă. Îți răspund că voi face din d-ta ceva mare. Ceea-ce este vulgar și josnic mă desgustă, lumea aceasta decrepită îmi este odioasă; nu

trebuie ca naturile mândre să se îngroape într'însa și să se corupă. Las-o deci și vino pe munte. Ce are a face dacă mori pe dînsul! Dumnezeu îl lăcuște, îl iubști pe dînsul și-ți pregătești eternitatea.

Poți să te bizui pe mine: mâna mea va fi pururea asupra d-tale, și ingerii lui Dumnezeu, la trebuintă, îți vor împrumuta aripele lor.

De ce nu ți-aș spune-o? Vei fi un sprijin în viața mea; vei veghia înaintea lui Dumnezeu pentru mine, îi vei vorbi și vei lucra astfel la opera căreia mă devotez. Ea e eroică. De câte-ori ne rănim în luptă și de câte-ori leșinăm pe drum! Vei ruga pe Dumnezeu să mă ierte și îi vei cere să fie mare puterea mea în mijlocul primejdiilor. Viața mea publică de abia a început; voiu întimpina în calea mea, o prevăd, împotriviri uriașe; totuși va trebui să înaintez. Cea mai mare forță, e o inimă jertfită care iubește și care suferă înaintea lui Dumnezeu. Vrei să fii pentru mine forța aceasta? Fii de acum în spirit.

Indepărtează încetul cu încetul toate acele legături stîngenitoare care nu duc la nimic și care sunt ca o pulberă nesănătoasă. Spiritul care este în d-ta te va inspira în această operă delicată. Urmează-i mișcarea.

N'am putut să predic Vineri la Notre-Dame dela Garde; de altmintrelea, prima d-tale scrisoare nu mi-a sosit decât Vineri la zece ore. Mă rugasem deja pentru d-ta, și un fel de conștiință intimă mă prevestea că erai a lui Dumnezeu și hotărită să-l urmezi.

Adio. Sunt cu d-ta.

Despre biserică.

»Fericit ești Simon, fiul lui Iona, tu ești Petru și pe peatra aceasta voi zidi biserica mea și porțile iadului nu o vor birui pe ea.»

(Mat. XVI. 18.)

Iubiților ascultători!

Multe de toate sunt în lume și în natură, ce mintea mărginită a omului nu poate să le pătrundă toate cu de-amăruntul; abia ce poate avea numai o idee slabă despre ele; abia ce le poate numai închipui, pre-cum sunt de exemplu și minunile săvîrșite de D-zeu; dar sunt și de acelea, despre cari omul are oareșicare cunoștință mai largă și de multe ori adevărată; adică aceea ce cunoaște, cunoaște așa, pre-cum este în faptă, bună-oară: cunoaște lucrurile făcute de mâni omenești și cele, cu cari vine în coatingere în toate zilele, pre-cum și unele fenomene d'ale naturii: căldura, frigul, negura, norii, ploaia, neaua, fulgerul și trăsnetul, însă pricina lor finală nu o poate ști. Astfel deși cunoaște de exemplu puterea numită electricitate, care produce fulgerul; deși cunoaște elementele, din cari se compune electricitatea, nu cunoaște ființa cea Prea înaltă, care a făcut acele elemente. Unii zic, că natura; dar

natura dimpreună cu ordinea cea minunată, ce există într'însa: firmamentul ceresc cu constelațiunea lui admirabilă, mersul stelelor; ziua și noaptea, lumina și întunerecul cine le-a făcut? Nimeni altul, decât numai Dumnezeu! Așa zice sfânta Scriptură: »Ție Doamne mărirea și puterea și lauda și biruința și tăria; că tu stăpânești cele de pe pământ și cele din ceriuri; de fața ta se cutremură tot împăratul și tot neamul.« (Psalm CIV. 27—30.) Soarele și luna, toate stele pe ceriu și toate cele ce sunt pe pământ, cine le-au făcut? Numai unul Dumnezeu, care e atotputernic, a putut să le facă toate: »Toate, câte a vrut Domnul, a făcut; în ceriu și pe pământ, în mări și în toate adâncurile.« (Psalm. CXXXV. 6.)

Așa și aceea numai El unul a putut face, ca să ne trimită pe unul născut Fiul al său, ca să ne răscumpere pe noi de sub jugul păcatului strămoșesc, și să ne împace cu Dumnezeu. Spre acest scop a înființat Cristos biserica sa, despre care eu nisuesc acum a vă ținea cu graiul meu slab, vorbirea de față. De aceea mă rog către Dumnezeu Duchul sfânt, să reverse asupra mea darul său cel bogat, cu care să-mi lumineze mintea și să-mi umplă inima de iubire către Dumnezeu, biserică și către D-Voastre, ca să vă pot lămurit vorbi despre biserica lui Cristos.

Rogu-vă dară fiți cu băgare de seamă la cuvintele mele, prin cari voesc a adevărați mai-nainte de toate, că biserica este înființată de D-zeu, este alui D-zeu și că spre ce scop e înființată?

Biserica e zid nebiruit, temelie sfântă, pe care și-a zidit Domnul Dumnezeu casa sa neclintită, ce are să eziste până la sfârșitul lumii, precum o zice aceasta lui Petru apostolului sfânt însuși Domnul nostru Iisus Cristos atunci, când acesta mărturisește în numele tuturor apostolilor, că El este Fiul lui Dumnezeu: »Fericit ești Simon fiul lui Iona: tu ești Petru și pe peatra aceasta voi zidi biserica mea și porțile iadului nu vor birui pe ea. Și-ți voi da ție cheile împărăției ceriurilor; și ori ce vei lega pe pământ va fi legat în ceriuri și ori ce vei deslega pe pământ va fi deslegat în ceriuri.« (Mat. XVI. 18. 19.)

Biserica e casă sfântă în care se arată atotbunătatea lui Dumnezeu, iubirea sa de oameni, purtarea lui de grije pentru noi și pentru răscumpărarea noastră prin însuși moartea Fiului său pe cruce, spre iertarea păcatelor noastre. Așa zice apostolul Pavel mai marilor bisericei: »Drept aceea luați aminte de voi și de toată turma, în care Duhul sfânt v'a pus episcopi, ca să păstoriți biserica lui Dumnezeu care a câștigat-o cu sângele său. (Fapt. apost. 20 28.)

Sft. apost. Pavel zice: »Că încă fiind noi neputincioși a murit Cristos la timp pentru cei fără de pietate. Că pentru un drept abia va muri cine-va, dar pentru un bun poate să-și îndrăznească cineva a muri. Dară D-zeu arată iubirea sa spre noi, căci noi încă și păcătoși fiind Cristos a murit pentru noi.« (Epist. către Români, V. 6—8.)

Din aceste cuvinte ale apostolului vedem lămurit, cât de mult a iubit D-zeu pe oameni, încât a jertfit și pe unul născut Fiu al său, ca să scape neamul omenesc de păcatul strămoșesc și de fărâdelegile făcute în decursul veacurilor împlinite până la venirea Mântuitorului nostru Iisus Cristos, — prin ce așa se revarsă bunătatea lui asupra noastră, ca lumina și căldura binefăcătoare asupra tuturor făpturilor din lume.

Precum căldura pământului, ce o capătă dela soare, dă viață simbului, ce zace în sinul pământului, așa ne dau nouă viață sufletească învățăturile bisericeii, prin cari sufletul nostru se întărește (contra) împotriva poftelor rele trupești. Va se zică: sufletul nostru se curățește de păcate, se sfințește prin fapte bune, prin moravuri vrednice de om, prin virtuți omenesti; deci trăiește o viață spre fericirea veșnică, pe care ca să o câștigăm, trebuie să-l iubim pe Dumnezeu în inimile noastre ast-fel, că îl vom iubi după cuvintele Mântuitorului nostru Iisus Cristos: »Să iubești pe Domnul D-zeul tău cu toata inima ta și cu tot sufletul tău și din toată puterea ta,« (Mat. XXVI. 37.) și tot odată vom trăi după legile lui veșnice și adevărate, îndreptându-ne toate încercările și lucrările noastre spre facere de bine, căci numai făcând bine, adică săvârșind fapte morale, putem preamări pe Dumnezeu și preamărindu-l ne vom feri în toate timpurile: »Drept aceea fraților, suntem datori, nu trupului, ca să trăim trupește; căci de trăiți trupește, trupește veți muri, ear' de veți omori prin Duh faptul trupului, veți trăi, căci câți sunt conduși de Duhul lui Dumnezeu, aceștia sunt fiii lui Dumnezeu.« (Epist. ap. Pavel către Români, VIII. 12—18.)

Biserica este colecțiune de oameni, o adunare a celor cu credință în Dumnezeu, sfințiți în frica lui Dumnezeu, precum ne-o zice aceasta ap. Pavel: »Sau care însoțire are biserica lui Dumnezeu cu idolii? Căci voi sunteți biserica lui Dumnezeu celui viu, precum a zis Dumnezeu: Voiu locui în ei, și voiu umbla între ei și eu voiu fi lor Dumnezeu, și ei vor fi poporul meu; pentru aceea eșiți din mijlocul lor și vă osebiți — zice Domnul, — și să nu vă atingeți de cele necurate și eu vă voiu primi. Și voiu fi Părinte și voi îmi veți fi fii și fiice zice Domnul atotputernicul.« (Epist. II. către Corinteni VI. 16—18.)

»Deci având aceste făgăduințe, iubitorilor, să ne curățim de toată spurcăciunea trupului și a sufletului, îndeplinind sfințire în frica lui Dumnezeu« (Ep. II, Cor. VII. 1.)

De aici, iubitorilor creștini și ascultători, plăcuți ai mei, urmează și scopul cel sfânt al bisericeii: onorarea eternă a lui Dumnezeu, mântuirea de păcate și sfințirea oamenilor.

Și pentru-ca să-i mulțămim lui Dumnezeu, că ne-a învrednicit a ne împărtăși de atâtea bunătăți, pentru-că ne-a dat viață, ne-a făcut stăpâni peste toate celelalte ființe: »Fiarele pământului, peștii apelor, paserile toate, arborii și toate jiviniile pământului spre stăpânire ni-le-a dat«, (Moise, cartea I), se cuvine să-i mulțămim prin rugăciuni rostite în toate casurile: »Deci voesc, ca să se roage oamenii în tot locul, ridicând mâni sfinte, fără de mânie și fără de ceartă«, — zice apostolul Pavel. (Epist. I, către Timoteu cap. II, vers. 8.)

În tot locul să se roage oamenii, adică: peste tot pământul, în toată lumea. Se cuvine în toate împrejurările și în tot timpul a ne ruga Lui, să ne păzească de toate relele, să ne spriginească în săvârșirea faptelor celor bune și să ne povățuiască pe calea adevărului și a dreptății, se cuvine să-i mulțămim în toate casurile, în cari se arată bunătatea ori dreptatea Lui, așa bună-oară: pentru-că ne trimite ploii mănoase și ani roditori, pentru-că ne arată calea virtuților, pentru-că ne împedecă a face rău, pentru-că faptele rele le întoarce spre bine, pentru-că pedepsește răul și răsplătește binele.

Se cuvine să purtăm pe Dumnezeu în inimile noastre, să-L iubim după însuși cuvintele Mântuitorului nostru Iisus Cristos »Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău«. (Mateiu 22, 37.)

Se cuvine a-i da mulțamită, ca părintelui nostru cel ceresc, prin fapte corespunzătoare voinței Lui, căci numai așa putem și noi nădăjdui, că ne va asculta cererile și rugămintele noastre le va împlini cu dragoste, căci: »Cel-ce mă ascultă, ascultă pe Tatăl meu din ceruri și eu îl voiu asculta și Tatăl meu, care m'a trimis pe mine« zice Domnul nostru Iisus Cristos.

Ear' spre mântuirea de păcate și sfințirea oamenilor, adică sfințirea noastră, se săvârșesc în biserica Domnului sfințele Taine, cele de viață dătătoare, înființate tot de Mântuitorul Cristos. Ca să înțelegem această atotbunătate alui D-zeu, mă voiu folosi de cuvintele pronunțate de însuși fiul lui Dumnezeu și a sfinților apostoli, precum se află acestea scris în sfânta Scriptură. Mântuitorul Cristos zice: »Cel-ce va crede și se va bo-

teza, mântui-se-va, ear' cel-ce nu va crede și nu se va boteza, osândi-se-va,» (Mat. X, 16). de unde urmează, că prin botez omul se mântuiește de păcate și sufletul curățindu-se de spurcăciunea lor, omul prin botez se renaște la o viață nouă sufletească, se mântuiește de pedeapsa osândei vecinice și se face părtaș și moștean fericirii vecinice.

Tot așa prin botez și prin sfânta Cuminecătură se împlinește sfințirea oamenilor, precum o zice aceasta sf. apostol Pavel în epistola către Galateni (III. 26. 27): »Căci toți sunteți fiii lui Dumnezeu pentru credința întru Iisus Cristos, toți căți v'ați botezat întru Cristos, întru Cristos v'ați și îmbrăcat.« Ce înseamnă a fi îmbrăcat întru sfințenia lui Cristos, adică a se face creștin adevărat, fără de păcate? Se sfințește prin botez. Tot așa și prin Cuminecătură, prin care tot creștinul se și împreună cu trupul și sângele lui Cristos și primește fie-care în sine pe Cristos precum o zice aceasta apostolul Pavel: »Ear viez nu de acum eu, ci viază întru mine Cristos, ear' ce viez acum în trup, întru credința Fiului lui Dumnezeu viez, care m'a iubit și s'a dat pe sine pentru mine« (Ep Galateni II. 20) și earăși apostolul Pavel zice: »Dintru care tot trupul cel cu încheieturi și legături încheiat și alcătuit, crește creșterea lui Dumnezeu« (Ep. Col. II. 19). Deci prin cuminecătură pe Cristos în noi primim, sfințim și câștigăm arvuna vieții vecinice: »Cel-ce mănâncă trupul meu și bea sângele meu, are viață de veci și eu îl voi învia în ziua cea de pe urmă« — zice Mântuitorul Cristos (Ioan VI 54).

Deci vedeți iubiților creștini, câtă bunătate și ce folos mare revarsă biserica asupra noastră, caută dară să o cercetăm cu cea mai mare pietate, în toate timpurile și în toate împrejurările posibile, pentru ca să ascultăm învățăturile vestite în biserica lui Cristos, să le însușim și să le urmăm în toată viața noastră, să ne împărtășim cu sfintele Taine spre mântuirea și sfințirea noastră, să cinstim și să ținem întru toate așezămintele lui Cristos, — ce putem face cu atâta mai virtuos, că toate celea ce le-a învățat Iisus Cristos, au fost acomodate firei și minții omenești, de oare-ce El în toată viața Sa pământească a trăit după învățăturile sale dumnezeiești, a pățimit și a murit ca un om, însă fiind liber de păcat: sfânt, drept și atotputernic, ce a adevărit prin nenumăratele minuni, săvârșite de El, ca și un Dumnezeu, nu poate că să fi dat oamenilor învățături contra firei și minții omenești căci aceasta ar fi în contradicție cu dreptatea lui Dumnezeu, care pretinde, că toate celea-ce le face Dumnezeu cu fapăturile sale, să le facă după dreptate.

Așa dară fiind învățăturile și virtuțile lui Cristos acomodate firei și minții omenești, numai acela, care le va însuși și le va urma, poate să trăiască conform demnității și firei omenești, numai acela poate deveni om bun, religios, moral, adică înzestrat cu virtuțile cele mai frumoase omenești: cu blândețea, îndelunga răbdare, înfrânarea patimilor omenești, ce duc spre stricăciune, crescut în frica, dragostea și iubirea lui D-zeu, adevărat și drept, binefăcător și îndurat față de cei lipsiți, săraci și neputincioși, căci la din contră, din toate virtuțile aceste înșirate mai de sus, omul va cădea în sëlbaticie, în ură și pismă, în poște rele și patimi rușinoase, prin ce se desface de toate legăturile vieții morale, adică a vieții nepătate și se face părtaș de fapte nevrednice de omul creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, și așa perde darul lui Dumnezeu, ce-l face pe om să fie coroana tururilor făpturilor.

Augustin Novac.

(Va urma).

Apel

către publicul român.

Adunarea generală a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la anul 1897 în Medias, a hotărât înființarea unui Muzeu istoric și etnografic al Românilor din Ungaria și Transilvania, și publicul român apreciând după merit însemnătatea acestei instituțiuni, a întimpinat inițiativa Asociațiunii cu cea mai mare însuflețire.

Toate păturile societății românești s'au arătat pătrunse de convingerea, că prin înființarea așezământului proiectat de Asociațiune, generațiunea de astăzi își împlinește o sfântă datorie față cu acele figuri mărețe, căror avem să le mulțămim renașterea elementului nostru, și că s'ar face vinovată de ocară posterității, dacă nu i-ar transmite neștirbită moștenirea națională ce a găsit.

Acestei convingeri și însuflețiri poporului nostru pentru idealurile sale naționale, este a se mulțami, că Asociațiunea deja astăzi, abia după 5—6 ani dela memorabila hotărîre din Medias, s'a și putut apuca de realizarea Muzeului nostru național.

Prin contribuiriile fundatorilor și altor donatori, prin loteria arangiată în acest scop, și în deosebi prin splendida donațiune de 24,000 cor. cu care Ilustrii bărbați Dl *Alecsandru de Mocsonyi*, presidentul Asociațiunii, și Dl *Zeno Mocsonyi de Foen*, au inaugurat o nouă serie de con-

triburi, fondul Museului a crescut la respectabila sumă de aproape 100,000 cor., și astfel Asociațiunea — după-ce s'a îngrijit cu toată precauțiunea de un plan cât se poate mai corespunzător, — a putut începe ridicarea falnicului palat, care va avea să adăpostească clenodiile trecutului, produsele muncii și momentele caracteristice ale vieții naționale a poporului român din țeară, și are speranța că îl va putea preda destinațiunii sale încă în decursul anului 1904.

Deoarece însă această Casă națională, acest falnic monument cultural trebuie creat — deși cu toată modestia ce caracterizează elementul nostru, dar totuși în condițiuni demne de importanța unui popor de 3 milioane și corespunzătoare scopului urmărit, — fondurile adunate până astăzi nu acoper încă toate spesele zidirei, și afară de aceea instalațiunile interne ale așezământului proiectat încă vor reclama sume considerabile.

Din această cauză Comitetul central al Asociațiunii se vede îndemnat, a adresa un nou și călduros apel către publicul român, invitând pe toți câți se interesează de progresul cultural al poporului nostru, ca prin marimonioase contribuiri la fondul Casei naționale, să pună Asociațiunea în posibilitatea de a termina acest important așezământ național în timp apropiat și în condițiuni pedepplin mulțamitoare.

Din ședința Comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiiu la 29 Octomvre 1903.

Iosif St. Șuluț.

Dr. C. Diaconovich.

CRONICA.

* *Fapte frumoase.* Reuniunea femeilor și a sodalilor din Sibiiu ca în toți anii așa și în anul acesta a întreprins o colectă de bani, haine și alte obiecte pentru a le împărți copiilor săraci ca dar de Crăciun. Apelul zice: „Ne găsim în preajma zilelor, în cari săracul ca și bogatul, caută să-și încălzească sufletul și corpul. Cei pe cari D-zeu, povățuitorul a toate, V'a binecuvântat din belșugul său, dați puțință și celor lipsiți ca cel puțin în zilele de bucurie ale nașterii Mântuitorului nostru, să preamărească pe Creatorul și fapturile sale. Împărțirea darurilor se va face cu mare solemnitate sub binevoitorul protectorat al patroneselor despărțământului nostru, stimabilele doamne Minerva dr. Brote, Ana dr. Moga și Elisaveta Bugarsky. Darurile benevole să se trimită la adresa: Reuniunei sodalilor români din Sibiiu. Lacrămile vărsate de săracii noștri servească drept cea mai înaltă răsplată pentru toți aceia, cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorințe bine plăcute și oame-

nilor și lui D-zeu.“ Ne bucurăm și cu noi toți binevoitorii neamului nostru, când auzim despre astfel de porniri, pentru-că fapte mai frumoase ca acestea nu sunt. Câte lacrimi și suspine nu alină astfel de fapte și binecuvântarea lui D-zeu încă nu va lipsi la astfel de binefaceri.

† *Necrolog.* Subscrișii cu inima frântă de durere, aducem la cunoștință încetarea din viață a mult iubitului nostru tată *Teodor Stan*, preot gr.-or. român, în etate de 66 de ani și într'al 43-lea an al preoției, împărțășit fiind cu sfințele Taine și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 20 Nov. (3 Dec.), la 8 ore a. m. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeza spre vecinica odihnă Sămbătă în 22 Nov. (5 Dec) la 10 ore a. m. în cimiterul gr.-or. rom. din Cherechiu. Cherechiu, în 3 Decemvre 1903. Fie-i țerina ușoară și memoria binecuvântată! *Teodor* ca fiu, *Ecaterina* ca fiică, *Aurelia* ca noră și *Corneliu Ursuț* ca ginere.

* *Fapte laudabile.* Incă în anul trecut comitetul parochial din Orăștie luase hotărîre pentru înființarea unui „fond de zidire“ a unei biserici noaue, în locul celei de acum, care nu mai corăspunde nici numărului credincioșilor, nici recerînțelor timpului modern, deosbi în raport cu bisericile pompoase ale locnitorilor maghiari și sași. Aceasta inițiativă, luată atunci sub presiunea dlui Dr. I. Mihu, în ședința comitetului parochial ținută în 6 Novembre a primit noaună întărire și nouă avânt spre realizare prin hotărîrea, ca 2—3 comisiuni din sinul comitetului să umble din casă în casă colectând de la poporeni bani și bucate în favorul fondului, ear' numele dăruitorilor să fie indus în „Cartea de aur“ a darurilor făcute în scopul zidirii bisericii noaue. Resultatul de până acum al acestei colecte e preste 6000 de coroane.

* *Consemnarea* sumelor contribuite de membrii comitetului central al Asociațiunii pentru Muzeul istoric și etnografic. I. Membrii ordinari: 1. Iosif Sterca Șuluț, consilier de tribunal în pens., vice-president al Asociațiunii 200 cor. A mai dăruit 200 exemplare din partea IV-a „Memoriul“ său, ce se vinde la Krafft în Sibiiu cu cor. 2.50. 2. Partenie Cosma, dir. exec. Sibiiu 200 cor.. 3. Dr. Cornel Diaconovich, I secret. Asoc., 100 cor. 4. Nicolae Ivan, asesor Consistor. Sibiiu 50 cor. 5. Dr. Atanasie Marienescu, jude de tablă în pensie 50 cor. 6. Ioan F. Negruțiu, profesor, Blaj 200 cor. (în 5 acțiuni „Munteana“ valoare nom. a 40 cor.) 7. Ioan Papiu, protopresbiter, Sibiiu 50 cor. 8. Dr. Ilarion Pușcariu, archimandrit 100 cor. 9. Dr. Eusebie R. Roșca, dir. sem. 100 cor. 10. Dr. Octavian Russu, avocat 200 cor. 11. Nicolae Togan, protopop 40 cor. II. Membrii suplenți: 12. Dr. Ilie Bău, medic 100 cor. 13. Dr. Vasilie Bologa, dir. școl. 50 cor. 14. Arseniu Bunea, secret. com. graniț. 30 cor. 15. Dr. E. Miron Cristea, asesor Consistor. 50 cor. 16. Dr. Leményi avocat, Sibiiu 50 cor.

* *Prelegere despre mașinile de cules litere.* Dl F. Movrin, conducătorul tehnic al Tipografiei H. Uhrmann din Timișoara a făcut, invitat de tipografii din Lugoj, o interesantă conferință despre mașinile de cules, cari își toarnă singure totodată și literele necesare. În Ungaria sunt cu totul 32 mașini de

cules și se pot vedea numai la Budapesta, dar nu funcționează toate. Prețul lor începe dela 14.000 coroane în sus și le folosesc numai ziarurile mari, cari au ajuns la tirajuri colosale. Din cauza aceasta nici nu este periculoasă concurența mașinilor de cules pentru tipografiile noastre din provincie. Dl Movrin a spus, că sunt mai multe sisteme de mașini de cules, însă cele mai practice sunt așa numitele „Linotype“ fabricate în Berlin. Culegătorii delângă aceste mașini se schimbă la fie-care 2 ore, neputând suporta din cauza căldurii ce produc mașinile; după o recreație de 1 oră earăși trec la muncă. În decurs de o oră culege cu mașina de cules un culegător harnic cam 8 mii de litere: va să zică mai mult decât poate culege un culegător mijlociu în decurs de o zi (9 ore de lucru) după sistemul vechiu. E însă de notat, că a culege cu aceste mașini pot în scurt timp învăța nu numai tipografii, ci și alte persoane inteligente, se cere numai, ca ei să fie tari în ortografie, deștepți, atenți și neconturbați de nimeni. Tipografii din Lugoj, cari toți au ascultat cu deosebit interes conferența, au mulțămît dlui Movrin, care era însoțit de colegul său V. Novotny, pentru bună voința ce a avut față de colegii săi din Lugoj și după-ce au petrecut câte-va ore la olaltă, i-au însoțit în corpore până la gară. (>Drapelul.<)

* *Apunerea unui ziar naționalist.* Ziarul german din Timșoara „Deutsches Tagblatt für Ungarn“, care totdeauna a apărât drepturile naționalităților și în special a deșteptat pe Șvabii din Banat la constiența națională, și-a sistat apariția, după o existență de aproape 4 ani. În locul ziarului apus va apărea în scurt timp un ziar săptămânal cu același program naționalist.

* *Biografia unui scriitor rus.* Editorul lui Maxim Gorki i-a cerut într-o zi să-și scrie biografia. Luând un condei, romancierul, după ce l-a muiat în cerneală, notă aceste linii: 1878 Am fost ucenic la un cizmar. 1879 Am intrat la un desenator. 1880. Băiat la bucătărie pe un vapor. 1884. Comisionar. 1885. Brutar. 1886. Corist într-o trupă de operă în voiaj. 1887. Am vândut mere pe stradă. 1888. Am voit să mă sinucid. 1890. Am fost întrebuințat ca copist la un avocat. 1891. Am făcut încunjurul Rusiei pe jos. 1892. Am publicat primul meu roman.

* *Rană de 54 ani.* În Timșoara a murit bătrânul Ioan Molnar. În 1849 a luat parte la bătae și un glonț l-a nimerit în picior. Doctorii n'au putut scoate glonțul și rana s'a vindecat și așa. Acum după 64 ani a început să-l doară, i-s'a înveninat sângele și în câteva zile a murit.

* *Somn de 18 ani.* În Brema trăește o familie, care are o fată cu numele Mager Gesine, care de 18 ani nu s'a mai trezit din somn. Dumineca trecută la sunetul într-o dungă a clopotului dela biserică s'a trezit. Judecata îi este scurtă și i-se pare că numai eri s'a culcat. Iși aduce aminte foarte bine de lucruri întemplate înainte cu 18 ani.

* *Numărul stelelor.* După cum zice M. Newcomb, numărul stelelor pe cari le poți vedea cu ochiul liber, adecă dela prima până la a șeasa mărime, este de 7.674. Până la a noaua mărime inclusiv se socotesc aproape 630.000, în fine până la a 10-a mărime sunt stelele cari pot fi zărite, atât cu ochiul gol cât și cu

ochiane, pare a fi de 2 milioane 311 mii. De sigur că nimeni nu se va apuca să controleze cifrele date de M. Newcomb, pentru că și așa nu poate afla că este drept sau nu.

Concurs.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de clasa a III-a din Voivozi — cu filia Cuzap, protopresbiteratul Orăzii-Mari, se escrie concurs, cu termin de alegere pe 28 Decemvre, v. 1903.

Emolumentele sunt; A) Din comuna matră Voivozi: 1. Dela 76 numere de case câte o măsură de cucuruz în boabe; 2. 5 jughere pământ arător; 3. Stolele usuate după calculul mediu alor 5 ani din urmă; 4. 3 orgii de lemne; 5. Casa parochială.

B) Din filia Cuzap: 6. Dela 20 numere de case câte 6 măsuri cucuruz în boabe; 7. 32 jughere pământ arător; 8. Stolele usuate după calculul mediu alor 5 ani din urmă; 9. 3 orgii de lemne; 10. Casa parochială cu intravilanul.

Acesta venite împreună cu întregirea stabilită din parte înaltului Guvern, pentru candidații fără 8 clase în sumă de 310 cor. 64 fil., asigură un venit de cel puțin 800 cor.

Afară de acestea fiitorul preot are drept a ține pe pășunea comunală câte vite va avea.

Contribuțiunea după pământurile parochiale are să-o solvească alegândul preot.

Cu privire la stole, se notează: că dela botez îi compete preotului 1 cor., dela înmormântare mare 6—10 cor., dela înmormântare mica 2 cor., dela cununii cu vestiri cu tot 6 cor.

Se observă, că alegândul preot are să provadă catechisările la toți școlarii deobligați a frecvența școala cotidiană și de repetiție dela toate școalele aflătoare în parochii, fără privire la caracterul acestora, și fără a aștepta remunerațiune pentru acelea catechisări dela comuna bisericească ori dela diecesă.

Doritorii de a ocupa acesta parochie sunt poțiți a-și așterne recursele provăzute cu documentele recerute pentru parochii de clasa III-a și adresate comitetului parochial din Voivzi-Cuzap, să-le subștearnă subsemnatului protopop în Orădea-Mare până în 25 Dec. v. având recurenții până la alegere a-se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sfânta biserică din Voivozi și Cuzap, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, protopop.

—□—

1—3

Devenind vacantă parochia de clasa prima din Zărând, protopresbiteratul Ienopolei, se escrie concurs cu termin de alegere de 30 zile dela prima publicare.

Beneficiul anual se compune: 1. Folosirea unei sesiuni de pământ; 2. 800 Cor. în bani gata din cassa censuală solvinzi în rate trei lunare ca răscumpărare de bir și stole reduse; 3. Întregirea stabilită și asignată din partea înaltului guvern; 4. Intravilan parochial, toate aceste asigură un venit curat de cel puțin 1600 cor.

Recurenții vor avea a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din loc, cu

observarea ș-lui 18 din Regulamentul pentru parochii spre a-și arăta desteritatea în cele rituale, în cântări și în oratorie și în termen legal a-și substerne recursele pe calea P. O. oficiu pbbiteral.

Dat din ședința comitetului parochial din Zărand ținută la 8 Sept. v. 1903.

Aurel Iancu,
paroch președ. comit. par.

Lazar Oprean
not. adh.

Cu știrea mea

Constantin Gurban
protopresbiter tractual.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățator la școala gr. or. română din **Comlăuș**, (Ó-Szt.-Anna) devenit vacant în urma alegerii inv. Ioan Roșu la Buteni se escrie concurs cu durată de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala.”

Salariul este: în bani 600 cor.; 8 stîngeni de lemne din cari se va încălzi și școala, cvartir corespuzător și grădina de legume, pentru curatorat 24 cor.; pentru conferințele învățătorești 20 cor.; pentru scripturistica 10 cor.; dela înmormântări — unde va fi pofiti — 1 cor.

Dela recurenți se recere: Testimoniu de cvali-ficație, atestat despre purtarea morală și declarațiune că de când își formează dreptul la cvincvenal; în timpul concursului fie-care recurent are a se presenta odată în vr'o Duminecă ori sêrbătoare la sf. biserică din Comlăuș, pentru a-și arăta desteritatea în cântare, ear cei cari vor fi capabil a conduce cor vor fi preferiți și alesul conducând cor va fi remunerat separat pentru aceasta. Alesul e obligat a conduce strana fără plată.

Recursele ajustate în ordine până la timpul espus, adresate comitetului parochial din Comlăuș — sunt a se trimite P. On. Dn. George Popovici protopop în Șiria (Világos)

Comlăuș (Ó-Szent-Anna) 5/18 Oct. 1903.

Comitetul parochial.

Cu știrea mea: din încrederea D-lui protopop:

Traian Terebenț,

preot.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de paroch vacant de a III-a clasa din comuna **P. Șuşag** cu filia **Tâlmăciu** protopopiatul Beliu se publică concurs cu termen de alegere în **30 Noemvre** (13 Dec.) a. c.

Beneficiul este: Pămênt parochial de 5 jugere, birul dela 220 numere de case câte o jumătate măsură bucate; dela fie-care familie câte o zi de lucru, stolele îndatinate și întregirea dotației din visteria statutului la preotul sub VIII. clase 740 cor. în care e computat și relutul de cvartir. De locuință se va îngrijii alegândul preot.

Reflectanții sunt pofitiți ca recursele lor adresate Comitetului parochial până în ziua alegerii să le înainteze la subscrisul protopop în F.-Györös p. u. Tenke, și până la alegere a se presenta în vre-o Dumine-

neca ori sêrbătoare, pentru a-și arăta desteritatea în cântări.

P. Susag, la 20 Oct. v. 1903.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **PETRU SERBU**, protopop.
—□— 3—3

Comunicația cu motorul:

Dela Arad		Arad — St.-Ana — Chișineu — Chitichaz						Spre Arad	
Mersul Motorului	Tren mixt		Stațiuni			Tren mixt		Mersul Motorului	
520	322	314				31	321	323	
dimin. 6 ¹⁰	d. am. 12 ³⁵	seara —	pleacă			sosește	dimin. 9 ¹⁵	d. am. 3 ³⁰	
+6 ³¹	+12 ⁵⁵	—	↑	Arad		↑	—	9 ²⁸	
6 ³⁹	1 ⁰³	—		Ötvenes			—	9 ³⁹	
7 ³	1 ²⁴	6 ¹⁰		Zimand			7 ⁰⁵	+9 ⁴⁹	
+7 ²¹	+1 ³³	+6 ¹⁹		St.-Ana			+6 ⁵⁶	10 ⁰¹	
7 ³⁶	1 ⁴⁹	6 ³⁶		Fazekas-V.			6 ⁴¹	10 ²⁰	
+7 ⁵⁰	+2 ⁰⁴	+6 ⁵³		Simand			+6 ²⁶	+10 ²⁷	
8 ⁰⁴	2 ¹⁸	7 ¹²		Nădab			6 ³⁹	10 ⁴³	
8 ¹⁵	2 ³¹	7 ²⁶		Kişin.-Erd.			5 ⁵⁷	+10 ⁵⁹	
8 ²⁶	2 ⁴²	7 ⁴⁰		Socodor			5 ⁴⁶	11 ¹⁰	
+8 ³⁵	+2 ⁵²	1 ⁵³		Siclău			5 ³⁶	11 ³¹	
8 ⁴⁵	3 ⁰²	8 ¹⁴	↓	Otlaca		↓	5 ²⁶	+11 ³⁹	
8 ⁵⁶	3 ¹³	8 ²⁸	sosește	Chitichaz	pleacă		5 ¹³	12 ⁰⁰	
							dimin. la am.	seara	

Premiat cu premiul I la București în 1894.

SCULPTOR ROMÂN.

Am onoare a aduce la cunoștința On. d-n preoți și învățatori precum și întreg On. public român următoarele:

Ca sculptor de lemn sunt în poziție să servesc în ori-ce vreme cu ori-ce fel de lucru de sculptură și măsurit pentru sfințele noastră bisericii creștinești etc. d. e.:

Iconostase (Temple) Strâni, Tronuri, Scaune, Chivote, Uși, Răpizi, Cadre, etc.,

În ori-ce stil s'ar recere, cu cele mai moderate prețuri. Construesc Planuri după dorință. Pentru toate lucrurile mele iau garanță deplină că sunt de prima calitate atât ca lucru cât și ca artă.

Atrăgând atențiunea On. public asupra impregiurării, că chiar buna cuviință ar aduce cu sine ca bisericile noastre românești prin măestri români să se înfrumusețeze:

Rog bunăvoința în special a Onor. oficii și comitete parochiale.

Cu tot respectul semnez

IOSIM IULIU BOSIAC,
sculptor în Berliște, poșta Jâm (Banat).

Promovat cu distincție de școala de sculptură